

Kaphat — nem kaphat

(Folytatás az 1. oldalról.)

c) Az évfolyamvezetőség javaslatát az évfolyam elé terjesztik.

d) A beérkezett fellebbezéseket ismét kibővített évfolyamvezetőségi ülés tárgyalja.

e) Az évfolyam titkár és érdekvédelmi felelős a vezetőség határozatát a Diákjelölti Bizottság előtt képviseli.

7. Az általános tanulmány ösztöndíj, valamint a rendszeres pénzügyi szociális támogatás céljára szolgáló keretből elért megtakarításból egyéni és kollektív jutalmazási alapok létesíthetők. Ennek felhasználására a KISZ-bizottság tesz javaslatot.

Tanárképző Főiskola

A Diákjelölti Bizottság az általános tanulmányi ösztöndíjról a következő határozatot fogadta el:

a) Azok a főiskolai hallgatók, akiknek tanulmányi átlageredménye 3,5-5,00 között van, ha csak egy tárgyból is elégtelen érdemjegyet szereztek, tanulmányi ösztöndíjként csak az alsó határértéket kaphatják. Szoros kivételtként a KISZ-alszerv a KISZ VB-vel egyetértésben eltérő javaslatot tehet.

b) A 3,00-3,5 közöttiek egyéni elbírálás alapján részesülnek tanulmányi ösztöndíjban s ez minden esetben havi 100 forint, de csak akkor, ha az érintett hallgatónak elégtelen osztályzata a tárgy félévben nem volt. Az így juttatható ösztöndíj nem haladhatja meg az e kategóriába tartozó hallgatók 10 százalékát.

c) Egy másik felsőoktatási intézményből sikertelen félév miatt ájtott hallgató egy félévig még akkor sem részesülhet tanulmányi ösztöndíjban, ha tanulmányait a főiskolán előlrol kezdte vagy már lezart félévet ismételi.

Egyéb határozati javaslat:

— Akinek félévi tanulmányi eredménye 2,00-2,5 között van, a következő félévben a kedvezményes menzautalványon és rendkívüli segélyen kívül más szociális támogatásban nem részesüljön.

— Ha valakinek alacsony tanulmányi eredménye betegsége miatt következett be, a szociális támogatás megvonása egyéni elbírálás alapján történik.

— Ne kapjon rendkívüli segélyt — a szorosan vett rendkívüli eseteket kivéve — egy félévig az a hallgató, aki ellen fegyelmi eljárást indítottak.

Greguss professzor új könyve:

Az élő fenyők faanatómiája

1955-ben jelent meg a szerzőnek angol és német nyelven *Az élő nyitvatermők meghatározása szöveti alapon* című nagy monográfiája. Ez volt „az év legjobb könyve” és szerzőjét a Kossuth-díj ezüst fokozatával tüntették ki. Ezt a munkát öt világrész szakemberei a szakfolyóiratokban a legnagyobb elismerésben részesítették. Ebben a munkájában a szerző a földön ma élő mintegy 530-550 fenyőfélésekből 350-et, tehát az élő fenyőfák mintegy 65 százalékának a faanatómiáját, vagyis a xilotómiáját dolgozta fel. Minden egyes fajjal belső szerkezetéről a vékony metszetek alapján 4-4 művészi mikroszkópikus fénykép és 1-1 tábla rajz készült, amelyek segítségével akár egy gyufaszálnyi darabkából annak származását pontosan meg lehet állapítani. Ezért van a könyvnek nagy gyakorlati és tudományos jelentősége.

Az utóbbi időben mind több és több hazai és külföldi ósrégi faszén és más növényi maradvány vizsgálata vált szükségessé. A munka kedvező nemzetközi elismerése után a szerző elhatározta, hogy a teljesség érdekében a még hiányzó fenyőfákhoz a további 35 százalékát is beszerzi és feldolgozza. Tizenöt évi fáradságos munkával sikerült mintegy 160 újabb fenyőfajból famintákat beszereznie és feldolgoznia. Az 1972 végén megjelent könyvből megtudjuk, hogy anyagot kapott Angliából, Kelet- és Nyugat-Németországból, Belgiumból, Portugáliából, Romániából, Hollandiából, Szovjetunióból, Lengyelországból, Spanyolországból, Kínából, Japánból, Indonéziából, Tajvanból, Új-Guineából, Sarawakból, Ausztráliából, az Egyesült Államokból, Havannából, a Malaji- és Fülöp-szigetektől, Mexikóból, Argentínából, Új-Caledóniából, Chiléből, sőt Új-Zéland

havas tájairól megkapta a föld legkisebb fenyőfáját is, amely alig nő 30-40 centiméternél magasabbra, a „törzse” pedig csupán 1-2 milliméter vastag. A föld különböző tájairól kapott famintákból azután több ezer mikroszkópi metszet, ezekről pedig művészi fényképek, majd minden egyes fajról rövid és jellemző rajzok készültek, teljesen ugyanolyan módon, ahogyan az

különös tekintettel a különböző fenyőfa típusokra. A speciális részben külön fejezetben tárgyalja — csupán összehasonlítás végett — néhány, a fenyőfákkal rokon Cyacas-féleséget, majd részletesen ismerteti az elkülönítő bélyegeket alapján az egyes fenyőfa családokat és nemzetségeket és végül az egyes fenyőfajokat. Az egyes fajok tárgyalásainál megemlíti a szerző, hogy a megvizsgált fenyőfák melyik tájon élnek és hogy melyik intézményből kapta feldolgozás végett.

A feldolgozás módja teljesen egyöntetű. A metszetek készítésében Sírak László laboráns segítségével, majd minden faj metszeteiről négy-négy művészi fénykép készült. A fényképfelvételeket kivétel nélkül a szerző készítette, míg a hozzájuk tartozó rajzok legnagyobb része a szerző ellenőrzése mellett munkatársai Gasztonyi Lenke laboráns, dr. Szabados Margit kézügyességét dicséri. A szövegrészét gazdag irodalmi adat és egyesített Index egészíti ki. Ebben a kötetben újabb 155, a két munkával együttesen pedig 505 fajt dolgozott fel a szerző, vagyis az élő fenyőfajoknak most már mintegy 92 százalékát. Legnagyobb értéke ennek a munkának is, hogy mind-egyik fajról négy-négy, összesen 808 művészi fénykép és egy-egy tábla (145) rajz készült, amelyek a 159 oldalnyi szöveggel összhangban a ma élő, de a régen kihalt fenyőfa-féléket egész párányi darabkáik alapján is pontosan meg lehet határozni. Ezért van ennek a két munkának nemcsak nagy tudományos, de igen fontos gyakorlati jelentősége is.

[Pál Greguss: Xylotomy of the Living Conifers. (Az élő fenyők faanatómiája) 808 microfotóképpel, 175 táblán és 145 tábla rajzzal. Akadémiai kiadó, Budapest, 1972.]

HORVÁTH IMRE

Dr. Lehel István

bersége, szeretete melege sokszor volt az utolsó menedék a félelem, a reménytelenség, a vereség és a kudarc napjaiban.

Ezért — bár egyedül élt — soha nem volt magányos. Régi és új tanítványok szeretete és ragaszkodása kísérte, akiket ő tanított másképpen látni: meglátni a szepet egy elfutó vonal ritmusában, vagy egy leheletfinom festék-folt szétvibráló textúrájában — a mikro- és makrokozmosz megrázó és felfoghatatlan robbanásaiban és örvényeiben — magunkban és a vég nélküli távol horizont végtelenjének tragikumában. A tehetség mindent elsöprő erejével áradt belőle az alkotások sora, mind jobban kiteljesedve, hatalmas életművé összegződve.

Tudom és hiszem, hogy a művészettörténet előbb-utóbb szembeesik bennünket a felismeréssel, hogy a modern magyar festészet egyik legeredetibb és legnagyobb tehetségű alkotójának voltunk kortársai: tanítványai, barátai; akinek életműve úgy magyar, hogy európai, úgy realista, hogy az absztrakció legtisztább régióiban tudta megfogalmazni a lét törvényeit.

De mit felelhetünk, ha felmerül a kérdés: tisztában voltunk-e mindezzel; eszerint értékeltük, becsültük-e emberként és művészként? Az ő magányát — ha rátört — mindig volt, aki feloldja? A sikertelenség, a kudarc napjaiban Neki ki adott erőt, hitet? Szerettük-e eléggé?

Keserű, cinikus, meghasonlott ember is válhatott volna belőle — volt reá oka elég. Tudunk-e segíteni abban, hogy könnyebben viselhesse a magyar művészsors úgy látszik örök mártíriumát?

A művész megértése, siker, szeretet nélkül elsorvad, önmagát emészti, égeti el. Mégis — ha ezeket nélkülöznie kellett — honnan volt hite, ereje, embersége tovább dolgozni; alkotni és tanítani egyszerre?

És akiket tanítványai majd később barátaiként — sokan, nagyon sokan voltak ilyenek — elárasztott tehetsége, tudása fényével, embersége és szeretete melegével: önzően nemcsak kapni — de adni is tudunk Neki valamit?!

Tanárom volt, apám és barátom. Tőle kaptam a legtöbbet; sokat formált és alakított rajtam és bennem. Adhattam-e valamit cserébe?!

Soha többet nincs kitől megkérdeznem: — Lehel tanár úr... Pista bácsi... ezt most hogy csináljam?... jó lesz-e így?... hogy éljek ezután?

PAÁL ISTVÁN

Egyetemet végzett: levelező tagozaton

„A dolgozók munka melletti szervezett tanulását és továbbtanulását biztosító esti — levelező tagozatok változatlanul jelentős szerepet töltenek be az iskolázottság ellenmondásainak, többek között a felvételi rendszerrel együttjáró társadalmi feszültségeknek a feloldásában.”

(Az MSZMP KB 1972. június 15-i határozatából)

I.

A tudományegyetem különböző karain ebben a tanévben összesen 791 levelező hallgató tanult. Legtöbben a jogi karon (363), valamint kevesebb a bölcsész (281), míg a természettudományi karon 147 a levelező tagozaton tanuló, illetve továbbtanuló száma. A jogi karon tanulók nagy száma, jól tükrözi a társadalmi igényeket. Államapparátusunk számos területén még jelentős hiány van jogászokban. (Gondoljunk például a tanácsai szervekre.) A nappali képzés ezt az igényt képtelen kielégíteni.

Más a helyzet a BTK-n és a TTK-n tanuló tanárszakosoknál. Ezek főleg tanárképző főiskolát végzett általános iskolai tanárok, akik meg szeretnék szerezni az egyetemi diplomát. A tanárszakosoknál, tehát nem annyira munkahelyi igényről van szó, mint inkább a továbbtanulás bizonyos önkéntes formájáról.

II.

Találomra választottam ki egy levelező tanulócsoporthat. Miért áldoznak pénzt, időt és fáradságot azért, hogy két évi tanulással egyik szakukból egyetemi oklevelet is kapjanak?

Elsőéves földrajz szakos levelező csoport. Mindannyian egy-két éve végezték el a főiskolát. Két év múlva kapnak földrajz szakos középiskolai tanári diplomát. 19 jelentkező közül 13-an vannak itt. Az ország mind a négy tanárképző főiskoláját képviselik: négyen egyen a szegedi, illetve a nyíregyházi, hárman az egri, ketten a pécsi főiskolán végeztek.

Többségük általános iskolai tanár (9-en), ketten városi TIT titkárok, de van köztük főigazgatói titkár (Nyíregyháza), egy hallgató pedig az újszászi középiskolában tanít. (Egyébként ő az egyetlen, akinek munkaköre olyan, hogy előbb utóbb köteleznék az egyetem elvégzésére.)

A jelentkezéshez munkahelyi

ajánlás kellett. És ezt nehéz volt megszerezni.) Pont az ellenkezőjét gondolnánk: azt, hogy az igazgatóknak céljuk, hogy továbbképzésre, továbbtanulásra buzdítsák fiatal kartársikat. Ez azonban nem így van, s ennek egyik oka: az igazgatóknak meghatározott bérkeretből kell gazdálkodniuk, és magasabb képesítésű tanároknak természetesen többet kell fizetni.)

„Úgy kellett „kikilincselni” protekcióval a javaslatot” — mondta Szűcs Mihály, aki Ecsen tanít.

III.

Tanulmányi szabadságot külön nem kapnak, hiszen a konzultációk és a vizsgák az iskolai téli szünet idejére esnek.

Anyagilag is jelentős áldozatot hoznak a levelezők. Az egyhetes konzultáció, valamint a vizsgák ideje alatt szállásról maguknak kell gondoskodniuk. Sok pénz megy el utazásra is. Vécsey Erzsébet, a pesti főiskola általános iskola tanára gyors számítását végeztette: a vizsgaidőszak majdnem egyhavi fizetésébe került. Találkozom olyan levelező hallgatóval, akinek az, hogy matematikus lehessen. (A képzési idő öt év) 35 ezer forintjába kerül. Messze lakik, rossz a közlekedés, de ha azt nézem, hogy a havi fizetése 2350 forint, akkor ez nagy anyagi áldozat is.

És hogy mégis, miért vállalták a levelezők mindezt?

— „Azért, mert nagyon szeretjük a tárgyunkat.” — válaszolta Vécsey Erzsébet. Tóth Dezső, az enyingi általános iskola és gimnázium tanára pedig azt mondta: — „Eddig egyszerűen nem volt lehetőségem. Egyetemre jelentkeztem, nem vettek fel. Tanárképző főiskolára jártam, a kezdő fizetésem még a rendezések előtt 1200 forint volt, csak most jutottam oda, hogy elkezdjem az egyetemet.”

Ha befejezik, ha sikerül elvégezni, fizetésben ez nem jelent nagy emelkedést, a bérkerettől függően maximum 150-200 forintot. Az viláos, hogy nem a pénzért csinálják, nem is a másoktól várt elismerésért.

„Ami az egyetem elvégzése jelent, az leki meggyűvadás, a régi vágy teljesülése.”

IV.

A földrajz szakos hallgatókat

éppen gyakorlaton találtam. Dr. Juhász János docens vetülettant, térképtant, gömbháromszögtant és műszertant adott elő. Már így elmondva is sok, ráadásul ha még elgondoljuk, hogy amit a nappali tagozaton egy félév alatt tanulnak meg, itt négy nap alatt kell átvenni. E tárgyakból nincs megfelelő jegyet, így tényleg rohamtempóban ismerkednek az anyaggal. Órák után, esténként tanulnak és négy nap múlva gyakorlati jegyet kapnak. Persze, évközben is lehetne tanulni, de a jegyet elavult, hibás.

A tanulmányi osztály megadta a tematikát (ígaz, csak általános természetföldrajzból) és a kötelező irodalmat. De nem mindig a legmegfelelőbb tankönyvet jelölték meg. Például: ásványtanból egy 1100 oldalas vegyesnek készült jegyzet ajánlottak, (ára 114 forint) amire alig van szükség. Gondjalkról még oldalakat lehetne írni, s más szakoknál is hasonló a helyzet.

V.

Dr. Serfőző Lajos oktatási rektorhelyettes:

„A levelező tagozat bevett, állandó formája a képzésnek. A felszabadulás után nagy szükség volt erre a formára. Új szakember gárda kellett, akkoriban különösen nagy segítséget jelentett a levelező képzés. Ez a periódus lezárult. Ma kétféle szerepe van a levelező tagozatnak. Egyrészt praktikus — a jogászoknál ma is nagy a szakember hiány — bár, a társadalmi szükséglet csökkenő. Más a helyzet a tanárszakosoknál — itt zömmel továbbképzés jellegű. Elvileg jó továbbképzés, de jobb lehetne, ha országosan is rendeznék a vele kapcsolatos problémákat. A levelező oktatás másik feladata, a júliusi KB határozat szellemében, lehetőséget biztosítani azoknak, akik el akarják érni a magasabb képesítést. En becsülöm ezeket az embereket.”

VI.

„E képzési forma fontosságát alátámasztja, hogy szocialista rendszerünk elő kívánja segíteni a műveltség terjesztését, az egyén tudásának fejlesztését, és ezt hűz-a alá a demokratizmus kiterjesztésére irányuló törekvésünk is.” (Az MSZMP KB 1972. július 15-i határozatából.)

DEÁK GÁBOR